

Fahri Domanıç

1915 - 2007

Özgeçmiş

Fahri Domaniç, 1935 yılında Bursa Erkek Lisesi' ni bitirdikten sonra, Millî Eğitim Bakanlığı bursuyla Göttingen Üniversitesi'nde fizik öğrenimi görmek için Almanya' ya gitti. 1940 yılında doktorasını tamamlayarak Türkiye' ye döndü ve 4 yıl sonra Yüksek Ziraat Enstitüleri'ne bağlı Tabii İlimler Fakültesi'nin fizik enstitüsünde göreve başladı. 1950 yılında doçent olarak Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi (AÜFF)' ne geçti. Ertesi yıl da deneysel fizik kürsüsünde eylemli doçentliğe getirildi.

1956-1959 yılları arasında Amerika' da araştırmalar yapan Domaniç, 1961 yılında AÜFF'de profesörlüğe yükseldi, Aynı yıl Atom Enerjisi Komisyonu (AEK)' nda danışmanlık görevini üstlenerek Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi (ÇNAEM)' nin kuruluş çalışmalarına katıldı. 1963-1967 yılları arasında AEK' nın genel sekreterliğini yaptıktan sonra 1968 yılında AÜFF' deki görevine döndü.

Bir süre İngiltere'deki Birmingham Üniversitesi'nde konuk profesör olarak bulundu. 1974' te Diyarbakır Üniversitesi Fen Fakültesi'nde fizik bölümünü kurarak ek görevle 1981 yılına değin ders veren Domaniç, 1948 yılında emekliye ayrılmasına karşın AÜFF'de nükleer fizik, Hacettepe Üniversitesi'nde de temel fizik derslerini sürdürdü.

Doktora tezinde sodyum klorür gibi alkali halojen kristallerin yan iletkenliğini konu alan Domaniç, önce AÜFF'de ardından İngiltere'deki Imperial College'da katıların elektrik ve magnetik özelliklerini araştırırken mikrodalga tekniklerinden yararlandı. ABD'de bulunduğu sıralar, Brookhaven Ulusal Laboratuvarı (Brookhaven National Laboratory-BNL-) de iki yıl kadar reaktör nötronları ve nötron spektrometreleriyle çekirdeklerin yapısal özelliklerini inceleyerek, kazandığı deneyimle ÇNAEM'nde bir araştırma gurubu oluşturdu.

Bu gurupla birlikte, önce kristalli nötron rezonanslarının ölçümünü gerçekleştirdi.

Fahri Domaniç'in çalışma sahaları katı hal fiziği ve çekirdek fiziğidir.

Prof. Dr. Ömür Akyüz (Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı)

1963 yılı. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Fizik Bölümü'nü bitirmek üzereyim. Birinci sınıf öğrenci laboratuvarlarında öğrenci asistanlığı yapmaktayım. Yanında çalıştığım Remziye Akpınar mezun olunca ne yapacağımı sordu. İlk niyetim Genel Fizik Enstitüsü'ne asistan olarak girmektir ama Rahmetli Sadrettin Tunakan Şubat ayında mezun olan iki arkadaşı (Hülya Birey ve Ülkü ?) aldıklarını, başka kadro olmadığını söylemişti. Bu bakımdan tam ne yapacağımı bilmediğimi söylediğimde Remziye Hanım beni ÇNAEM'e Rahmetli Sait

Akpınar'a gönderdi. Sait Bey kısa bir görüşmeden sonra beni reaktör binasının alt katına gönderdi.

Orada Rahmetli Fahri Domaniç ile ilk kez tanıştım (ama daha önce Rahmetli Bahriye Yaramış'ın doçentlik deneme dersini dinlemeğe girdiğimde görmüş olduğum tıknaz ,kırmızı geniş yüzlü tanımadığımız bir hocaydı). O da bana bir kaç şey sordu; tatmin olmuş olacak ki Eylül ayında Fahri Bey'in gözetimindeki 'Nötron Spektrometresi Araştırma Gurubu"na "genç araştırmacı" olarak katıldım. Gurubun diğer elemanları Rahmetli Çetin Cansoy ve Fehime Bayvaz'dı.

Fahri Bey bir süre önce ABD Brookhaven Ulusal Laboratuvarı'nda (daha sonra genel sekreteri olacağı) Atom Enerjisi Komisyonu desteğiyle nötron fiziği araştırmaları yapmıştı. Orada edindiği deneyimleri ve birlikte çalışmış olduğu (O da rahmetli) Vance Sailor' da gurubumuzun danışmanıydı (daha sonra ABD'ye doktora yapmaya giderken bana çok destek olmuştu; yüksek lisans tezim için araştırmamı da onun yanında yapmışım). Fahri Bey'in önderliğinde önce tamamı ÇNAEM atölyelerinde imal edilen bir nötron spektrometresi yaptık; sonra da bununla İlk makalemize esas olan çalışmamızı yaptık. Bu arada ben askere gittim. Ankara'da yedek Subay Okulu'ndayken Onunla Ankara'da da görüşmek olanağım oluyordu. Şansıma kıta hizmetim İstanbul'a düşünce daha sonra Almanya'dan getirtilen iki kristalli spektrometre ile ikinci makalemizin çalışmasına katkıda bulunabildim.

Fahri Bey hem çalışmalarımıza önderlik ediyor hem de genel olarak araştırmacılık kültürü aşıliyordu. Bu arada akademik hayatına ilişkin anlattıkları bana akademik etiğe ilişkin çok şey verdi. Anlatmadan geçemeyeceğim; çok değerli ama fiziği en verimli çağında bırakan ağabeyimiz Niyazi Tarımer'le ilgiliydi bir anlattığı. Doktorasını kuramsal yüksek enerji fiziği üzerine ABD'de (sanırım MIT'de) yapan Niyazi Bey, ilk doçentlik başvurusunda kuramsal fizikle pek ilgilenmemiş olan ve 1928'de Sorbonne'da tamamladığı çalışmalarla fizik doktorası yapan ilk Türk olarak İstanbul Üniversitesi (önce Dâr-ül Fünûn) Umumi Fizik Enstitüsü'ne müderris muavini (doçent) atanan ama kuvantum mekaniği öğretmek için hiç bir girişimi olmayan Rahmetli Fahri Yeniçay'ın muhalefetiyle tezi reddedilmişti. ikinci denemesinde ise jürisinde bulunan Fahri Bey konuya aşına olmadığı için tezi Rahmetli Feza Gürsey'e gösterdiğini ve onun beğendiğini söylemesi üzerine jüride Fahri Bey'e karşı savunduğunu; ama

gene de sonunda işin pazarlığa döküldüğünü, Bahriye Yaramış'a karşı Niyazi Tarımer'in doçentliği onaylanıyor. Yıllar sonra doktoramı tamamlayıp ABD'den döndüğümde Ankara'da ziyaretine gittiğim zaman bana iki tane doçentlik tezi vererek konularına pek aşına olmadığını benim görüşümü almak istediğini söylemişti. Bu bana Tarımer olayını hatırlatmış ve Fahri Bey'e olan saygımı pekiştirmişti.) Fahir Yeniçay emekli olduktan sonra kürsü başkanı " olan Süreyye Barkan" ziyaret ettiğimde ofisi toplanıyordu. Bakınırken elime Niyazi Tarımer'in red edilen tezi geçti. Üzerinde İsveçli tanınmış fizikçi Küllen 'e atfedilen notlar vardı. Bunu Feza Bey'e sorduğumda, onun Niyazi Bey'in ilgilendiği konulara çok ters baktığını ve daha sonra da hatasını anladığını söylemişti.